

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกยุคเกษตรกรรม อารูธ กำลังกองทัพคืออำนาจ ในยุคอุตสาหกรรม เงินคืออำนาจ แต่ในโลกปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นผลมาจากการผสมผสานระหว่าง 4 เทคโนโลยี คือ เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics: E) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (Computer: C) เทคโนโลยีคมนาคม (Telecommunication: T) และเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information: I) ซึ่งเรียกว่า ECTI หรือ IT หรือ ICT ความรู้ (Knowledge) และนวัตกรรม (Innovation) คือ อำนาจความรู้นวัตกรรมได้มาจากการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมีจินตนาการ (Imagination) โลกยุคนี้จึงขับเคลื่อนโดยเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based economy) หรือเศรษฐกิจยุคใหม่ (New Economy) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแตกต่างจากโลกในอดีต สิ่งเหล่านี้กดดันและทำลายให้หลายประเทศ หลายสังคม จำเป็นต้องปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วดังกล่าว โดยการมุ่งปรับปรุงปฏิรูปการศึกษาเพื่อทำให้แต่ละสังคมเป็นสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ ให้เป็นเครือข่ายแห่งปัญญา และการเรียนรู้เกิดขึ้นรอบโลก (สีปพนนท์ เกตุทัต. 2544: 4) ปัจจุบันโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้การบริหารงานแบบกระจายอำนาจและเป็นโรงเรียนนิติบุคคล ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงกำหนดให้ยุทธศาสตร์การบริหารการศึกษาตามรูปแบบใหม่ให้มีการบริหารจัดการคุณภาพทั้งระบบครบวงจร ให้เป็นไปตามมาตรฐานของต้นที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ ในการพัฒนากระบวนการบริหารและการจัดการต่างๆ ตามข้อกำหนดของระเบียบปฏิบัติตามกฎหมายและตามสภาพความต้องการ และทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานคุณภาพตามที่โรงเรียนกำหนดไว้ สิ่งที่สำคัญคาดหวังจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ คุณภาพของนักเรียน และคุณภาพของนักเรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้น่าจะเป็นวิธีการที่ดีมากวิธีหนึ่ง ในการพัฒนาครูซึ่งงบประมาณในการลงทุนไม่สูงนัก แต่ต้องใช้ความสามารถของผู้บริหารสูงมากจึงจะประสบความสำเร็จ การนำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และบริหารงาน โดยมุ่งไปที่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา นำพาสถานศึกษาให้บรรลุตามภารกิจและบรรลุตามจุดประสงค์ ทำให้วิสัยทัศน์เป็นรูปธรรมขึ้น การนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาสู่การบริหารจึงเป็นการนำสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศที่แท้จริง เป็นความเป็นเลิศที่ทำทหาย เป็นความเป็นเลิศที่ภูมิใจ และความเป็นเลิศที่ยั่งยืน (อำรุง จันทวานิช. 2547: คำนำ) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่าง

ยิ่งในการเสริมสร้างศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีศักยภาพ วิเคราะห์ รู้จักการแก้ไขปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข จากเหตุผลดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงต้องดำเนินการอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ที่กำหนดให้สถานศึกษา ทุกประเภททั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการประกันคุณภาพภายใน โดยมีการผสมผสานอยู่ใน กระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา. 2548: 1-2)

การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแล้ว พบว่า ในปัจจุบัน โรงเรียนยังไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุสำเร็จตามที่กำหนดไว้ได้ อีกทั้งยังไม่สามารถนำนโยบายไปสู่ การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระบวนการ บริหารของโรงเรียน อันเกิดจากการปฏิรูปการศึกษาที่จะพยายามยกระดับคุณภาพของโรงเรียนให้ สูงขึ้น ซึ่งผลการดำเนินงานในการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่งเป็นเพียง บางส่วนเท่านั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีความล่าช้าอยู่ ซึ่งส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติในด้านการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ สถานศึกษาหรือโรงเรียน เป็นสถาบันทางสังคมที่มีหน้าที่สร้างและพัฒนา "คน" ให้เป็น "มนุษย์" ที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยการพึ่งตนเอง สถานศึกษาหรือโรงเรียนจึงต้องมีกระบวนการบริหาร จัดการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน ดังนั้น สถานศึกษาหรือโรงเรียนควรมีรูปแบบการบริหารเพื่อความ เป็นเลิศ ซึ่ง ปัจจุบันประเทศไทยได้นำแนวคิดหรือหลักการบริหารงานเพื่อความ เป็นเลิศมาใช้อย่างกว้างขวาง เช่น แนวคิดเกี่ยวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) เป็นรางวัลที่รัฐบาลมอบ ให้กับองค์กรต่างๆ ทั้งภาคการผลิตและการบริหารที่มีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการทุกด้าน ตลอดจนมีผลประกอบการที่ดี แนวคิดเกี่ยวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ เรียกว่า The Malcolm Baldrige National Quality Award: MBNQA ซึ่งฮ่องกงและสิงคโปร์ได้นำ แนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้นับว่าได้ผลดีเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการบริหารโรงเรียนเพื่อความ เป็นเลิศตามแนวคิดของรางวัลคุณภาพ MBNQA สิงคโปร์ พบว่า ยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมกับการ บริหารงานในสถานศึกษาทั้งหมด ในขณะเดียวกันในประเทศไทยขณะนี้ยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานใน เรื่องความเป็นเลิศที่ออกแบบโดยเฉพาะสำหรับสถานศึกษา เกณฑ์ความเป็นเลิศของสถานศึกษาจึงยัง เป็นเรื่องที่ต้องมีการศึกษากันอย่างละเอียดและจริงจัง เพราะแม้จะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร เพื่อความเป็นเลิศอยู่บ้าง เช่น งานวิจัยของ ศุภลักษณ์ เศษระพานิช (2550: บทคัดย่อ) ผลการวิจัย

พบว่า ระบบการบริหารที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน มี 9 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) โครงสร้างองค์กร 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การบริหารงานวิชาการ 7) การบริหารการเงิน 8) การบริหารทั่วไป และ 9) การจัดการสารสนเทศและความรู้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อยและแนวปฏิบัติด้วย

จากสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทยที่ยังไม่มีข้อกำหนดหรือเกณฑ์สำหรับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศที่เป็นโรงเรียนรัฐบาล และจากแนวคิดการบริหารสู่ความเป็นเลิศตามแนวคิดเกี่ยวกับรางวัลคุณภาพของไทย แนวคิดรางวัลคุณภาพของสหรัฐอเมริกา และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเอกชนเพื่อความเป็นเลิศของ ศุภลักษณ์ เศษระพานิช ที่พบว่ามียุทธศาสตร์หลัก 9 องค์ประกอบ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าวมาศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศที่เป็นโรงเรียนของรัฐ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

ขอบเขตของการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method) ได้แก่

- 2.1 ผู้ที่มีความรู้ด้านการศึกษาวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 6 คน
- 2.2 ผู้กำหนดนโยบายการศึกษา จำนวน 3 คน
- 2.3 ผู้บริหารสมาคมครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน
- 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานการบริหารเป็นที่ยอมรับ จำนวน 5 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 416 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Method) ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2 และ 3 เป็นโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ 75 เปอร์เซนต์ ขึ้นไป จำนวน 200 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 4) การจัดการสารสนเทศ 5) การบริหารงานบุคคล 6) การบริหารงานวิชาการ และ 7) การจัดการกระบวนการสนับสนุน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method) ได้แก่
  - 2.1 ผู้ที่มีความรู้ด้านการศึกษาวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 6 คน
  - 2.2 ผู้กำหนดนโยบายการศึกษา จำนวน 3 คน
  - 2.3 ผู้บริหารสมาคมครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดพิษณุโลกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จำนวน 3 คน
  - 2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานการบริหารเป็นที่ยอมรับ จำนวน 5 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศไปใช้ ซึ่งได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 27 คน และผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นและเป็นที่ยอมรับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 416 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศไปใช้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2 และ 3 จำนวน 3 คน และผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นและเป็นที่ยอมรับ จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Method)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ 2 ด้าน ได้แก่

3.1 ด้านความเหมาะสม

3.2 ด้านความเป็นไปได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

คำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ หมายถึง กระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่สถานศึกษาอื่นได้ โดยพิจารณาองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และแนวปฏิบัติในการบริหารงานทุกประเภทในโรงเรียนประถมศึกษา

องค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ หมายถึง องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ด้านการจัดการสารสนเทศ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารกระบวนการสนับสนุน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการประพฤติและปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการกระตุ้นจูงใจครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ทำงานบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยการสื่อสารไปยังครูและบุคลากรอย่างทั่วถึง การกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง การสร้างบรรยากาศในการทำงานโดยการยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ความเป็นไปได้ของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ การได้รับและใช้ข้อมูลป้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้อง การมุ่งไปในทิศทางเดียวกันทั้งองค์กร การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะของสถานศึกษา และการเทียบเคียงประสิทธิภาพของสถานศึกษา

การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การที่สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำหนด และจัดการเกี่ยวกับความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง

การจัดการข้อมูลสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการจัดทำระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ภายในสถานศึกษา จัดหมวดหมู่ข้อมูลสำหรับผู้ใช้งานแต่ละประเภท

การบริหารงานบุคคล หมายถึง การสรรหาคัดเลือก พัฒนา และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การสร้างแรงจูงใจ ความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากร และการสร้างบรรยากาศที่เกื้อหนุนการทำงานของบุคลากร ซึ่งจะนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร สร้างความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ระบบการนิเทศการเรียนการสอน มาตรฐานการวัด และประเมินผู้เรียน กิจกรรม/โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างนวัตกรรม และการวิจัย การประกันคุณภาพทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนเป้าหมายหลักของสถานศึกษา

การบริหารกระบวนการสนับสนุน หมายถึง การบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการบริหารจัดการด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่กล่าวถึง เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบองค์กร สนับสนุนในงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ และเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนต่อการจัดการศึกษา

ความเป็นเลิศ หมายถึง การปฏิบัติตามเกณฑ์ระดับสูงที่บรรลุตามเป้าหมาย คุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องก่อให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อให้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริมและการกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาให้มีความเป็นเลิศ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพของประเทศไทยและต่างประเทศ ดังนี้

1.1 เกณฑ์ของรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Thailand Quality Award: TQA) ที่มีผลการบริหารคุณภาพ ดังนี้ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นลูกค้าและตลาด 4) การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ทางธุรกิจ

1.2 เกณฑ์ของรางวัลสถานศึกษาพระราชทาน ที่พิจารณาคุณภาพของการบริหารโรงเรียนไปจากผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) คุณภาพนักเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและวิชาการ 3) การบริหารจัดการ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน 5) บุคลากรและการบริหารงานบุคคล และ 6) ความดีเด่นของสถานศึกษา

1.3 เกณฑ์ของ MBNQA ของประเทศสหรัฐอเมริกา มีรายการคล้ายกับเกณฑ์ของ TQA

1.4 เกณฑ์ของรางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสิงคโปร์ (Singapore Quality Award: SQA) ที่มีผลการบริหารคุณภาพ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) สารสนเทศ 3) การวางแผน 4) ทรัพยากรมนุษย์ 5) การจัดการกระบวนการ 6) การมุ่งเน้นลูกค้า และ 7) ผลลัพธ์การปฏิบัติงานและคุณภาพ

1.5 เกณฑ์ของรางวัลความเป็นเลิศในธุรกิจของประเทศออสเตรเลีย (Australian Business Excellence Award: ABEA) มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) ความรู้สารสนเทศ 3) พนักงาน 4) การมุ่งเน้นลูกค้าและการตลาด 5) นวัตกรรม และ 6) คุณภาพของสินค้าและบริการ

1.6 เกณฑ์ของรางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (The European Quality Award: EQA) ที่มีผลการบริหารคุณภาพ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำ 2) บุคลากร 3) นโยบายและกลยุทธ์ 4) หุ่นส่วนและทรัพยากร 5) กระบวนการ 6) ผลลัพธ์ด้านลูกค้า 7) ผลลัพธ์ด้านบุคลากร 8) ผลลัพธ์ด้านสังคม และ 9) ผลการดำเนินงานหลักทางธุรกิจ

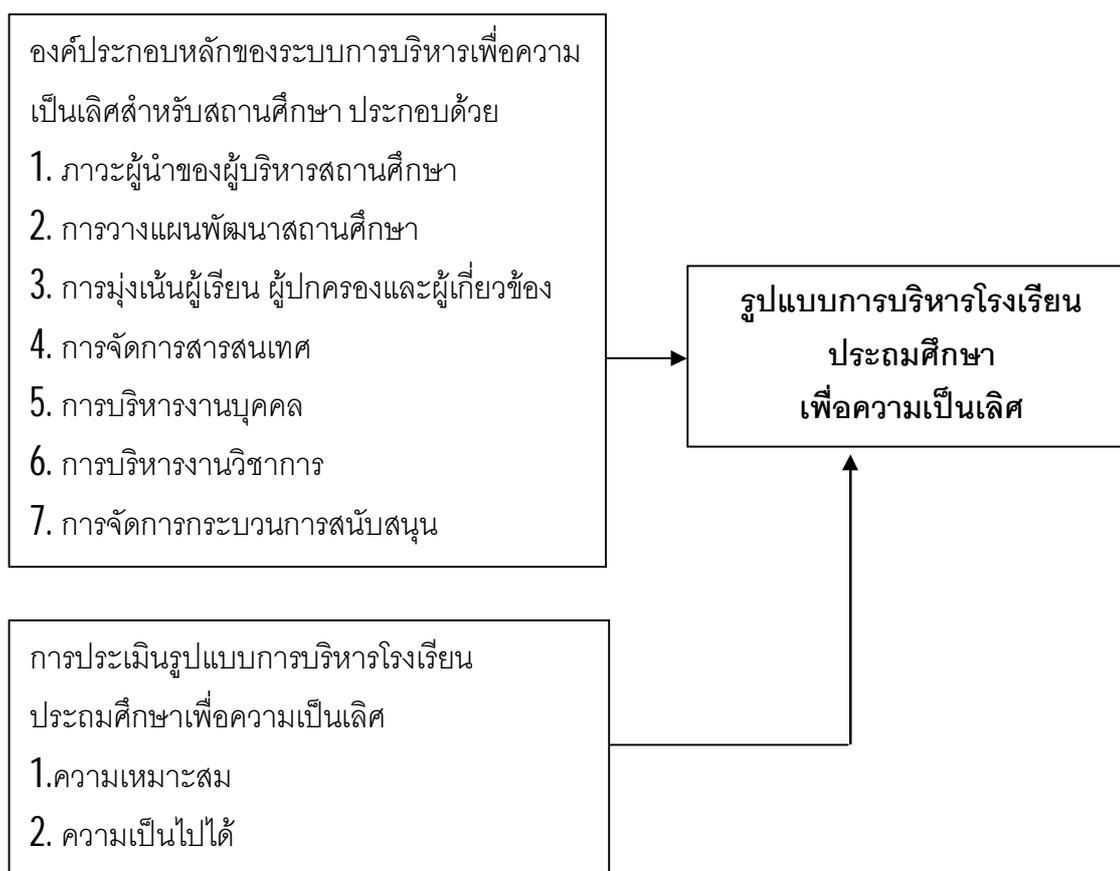
1.7 เกณฑ์ของรางวัลความเป็นเลิศของสถานศึกษาในฮ่องกง (The Outstanding School Award) มีการพิจารณาใน 4 ด้าน คือ 1) การจัดการและการจัดองค์กร 2) การเรียนการสอน 3) การสนับสนุนจุดมุ่งหมายของนักเรียนและสถานศึกษา และ 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับการพัฒนาของนักเรียน

1.8 เกณฑ์ของรางวัลของประเทศสิงคโปร์ (The Singapore Quality Class: SQC) ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 7 ด้านด้วยกัน คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) การวางแผน 3) สารสนเทศ 4) การบริหารบุคคล 5) กระบวนการ 6) ลูกค้า และ 7) ผลลัพธ์

2. จากหลักการบริหารคุณภาพและรูปแบบรางวัลสำหรับสถานศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วสรุปเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การวางแผนพัฒนาสถานศึกษา การมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง การจัดการสารสนเทศ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารกระบวนการสนับสนุน

3. การประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ผู้วิจัยใช้แนวความคิดของ อัลคิน (Alkin, 1969) และ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1975)

จากหลักการแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัยรูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย